

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžk/12/2019
Identifikačné číslo spisu: 1017200019
Dátum vydania rozhodnutia: 03.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Čanádyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1017200019.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Čanádyovej a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Anny Peťovskej, PhD. v právnej veci žalobcu: Lesoochranárske zoskupenie VLK, občianske združenie, so sídlom Tulčák č. 310, IČO: 313 03 862, právne zastúpený: JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka, so sídlom Štúra 20, Košice, proti žalovanému: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, so sídlom Námestie Ľ. Štúra 1, Bratislava, za účasti: Slovenský poľovnícky zväz, Poľovnícke združenie Chochuľa - Hrochoť, so sídlom A. Sládkoviča 340/15, Hrochoť, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 7878/2016-9.2 (33/2016 - rozkl.) zo dňa 28. októbra 2016, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 5S/3/2017-80 zo dňa 19. júna 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5S/3/2017-80 zo dňa 19. júna 2018 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. 7878/2016-9.2 (33/2016 - rozkl.) zo dňa 28. októbra 2016 ako aj rozhodnutie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odbor štátnej správy ochrany prírody, č. 6175/2016-6.3 zo dňa 5. septembra 2016 z r u š u j e.

Žalobca má proti žalovanému právo na úplnú náhradu trov prvostupňového a kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správnym súdom

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“, „správny súd“) rozsudkom č.k. 5S/3/2017-80 zo dňa 19.06.2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok správneho súdu“, „rozsudok krajského súdu“, „rozsudok správneho súdu“) žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania a zrušenia rozhodnutia žalovaného č. č. 7878/2016-9.2 (33/2016 - rozkl.) zo dňa 28.10.2016 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“, „preskúmané rozhodnutie“) zamietol postupom podľa § 190 SSP. Rozhodnutím žalovaného žalovaný zamietol rozklad žalobcu proti rozhodnutiu Ministerstva životného prostredia SR, odbor štátnej správy ochrany prírody (ďalej len „prvostupňového správneho orgánu“) č. 6175/2016-6.3 zo dňa 05.09.2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým príslušný orgán štátnej správy podľa

§ 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe, starostlivosti o životné prostredie a o znení a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 525/2003 Z.z.“) a podľa § 65 ods. 1 písm. h/ zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z.z., „ZOPK“) a v súlade s § 40 ods. 2 a ods. 3 písm. b/, c/ zákona 543/2002 Z.z. a § 46 zákona č. 71/1967 Z.z. povolil Poľovníckemu združeniu Chochuľa - Hrochoť výnimku zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. b/ a e/ zákona č. 543/2002 Z.z. usmrtiť, odstreliť jedného jedinca medveďa hnedého v poľovnom revíri Chochuľa - Hrochoť, držať ho a prepravovať s platnosťou rozhodnutia do 15.12.2016.

2. Krajský súd poukázal v dôvodoch rozhodnutia na ustanovenia čl. 44 ods. 1 Ústavy SR, § 35 ods. 1 písm. b/, e/ a § 40 ods. 2, ods. 3b/, c/ zákona č. 543/2002 Z.z., ako aj § 3 ods. 5 a § 321 ods. 1 a 2 a § 46 Správneho poriadku a konštatoval, že povinnosťou žalovaného v konaní o povolení výnimky zo zákazov ustanovených zákonom č. 543/2002 Z.z. je postupovať podľa Správneho súdneho poriadku, ktorého právneho režimu toto konanie podlieha. Jednou z povinností žalovaného v predmetnom konaní bolo postupovať v súčinnosti s účastníkmi tohto konania, teda aj so žalobcom. Inštitút súčinnosti je upravený na viacerých miestach Správneho poriadku (§ 3 ods. 2, § 33 ods. 2, § 56) a vyjadruje vzájomnú jednotu práv a povinností účastníka správneho konania, ktorý má právo navrhovať dôkazy, ale na potvrdenie svojho tvrdenia má súčasne aj povinnosť dôkazy správneho orgánu predkladať, pričom nespĺnenie tejto povinnosti má za následok neunesenie jeho dôkaznej povinnosti podmienajúcej výsledok konania. Nespĺnenie tejto povinnosti však nezabavuje správny orgán zistiť vo veci skutočný stav, keďže túto povinnosť správneho orgánu ukladá zákonodarca v ustanovení § 32 ods. 1 Správneho súdneho poriadku. Správny orgán zabezpečuje zisťovanie skutkových okolností z úradnej povinnosti, aj keď je účastník nečinný a správneho orgánu nepredkladá žiadne dôkazy.

3. Z preskúmaných rozhodnutí a z administratívneho spisu vyplýva, že okrem stanoviska ŠOP SR zo dňa 19.07.2016 boli podkladom pre rozhodnutie žalovaného o žiadosti aj k nej pripojené prílohy týkajúce sa nežiaduceho správania sa medveďa hnedého v danom území. Je nesporné, že žalobcovi boli tieto podklady v priebehu konania doručené s tým, aby sa k nim vyjadril. Žalovaný postupoval v súlade s § 3 ods. 2 v spojení s § 33 ods. 2 Správneho súdneho poriadku a dňa 28.07.2016 doručil žalobcovi podklady pre rozhodnutie, aby sa žalobca mohol pred vydaním rozhodnutia vyjadriť ku všetkým podkladom, o ktoré správny orgán oprel svoje rozhodnutie, k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie. Žalobca dňa 09.08.2016 doručil žalovanému vyjadrenie k podkladom rozhodnutia sp.zn. 6175/2016-2.3.

4. Pokiaľ ide o námietku žalobcu, že zásadne nesúhlasí s umožnením lovu na vnadiská, pretože pri vnadení sa môžu do blízkosti zastaveného územia a miest s výskytom ľudí schádzať medvede zo širšieho okolia a zvyšovať tak riziko vzniku konfliktných situácií Správne orgány vychádzali zo stanoviska ŠOP SR, s ktorým bol žalobca oboznámený a v ktorom ŠOP SR individuálne zhodnotila žiadosť o povolenie výnimky na usmrtenie medveďa hnedého, prihliadajúc na stav populácie tohto živočicha v danej lokalite v predchádzajúcich rokoch a tiež s ohľadom na spôsobené škody a nebezpečné strety ľudí s medveďom hnedým v danej lokalite. ŠOP SR odporúča iba vnadenie na lokalitách, kde pravdepodobne nedôjde k vzniku konfliktných situácií, tak ako je vyššie uvedené. Tieto lokality sú veľmi precízne vybrané a časovo obmedzené, aby k takýmto konfliktným situáciám nedošlo.

5. Pokiaľ ide o hmotnoprávnu stránku veci, správny súd konštatuje, že celoročná druhová ochrana medveďa hnedého ako chráneného živočicha európskeho významu je zabezpečená zákonom č. 543/2002 Z.z., ktorý ustanovuje v súvislosti s uvedeným živočíšnym druhom zakázané činnosti a zároveň aj podmienky, za ktorých možno povoliť výnimku z ochrany. Povoľiť výnimku možno len za predpokladu, že neexistuje iná alternatíva a zároveň udelená výnimka neohrozí zachovanie populácie dotknutého druhu, pričom pre povolenie výnimky musí byť súčasne splnený niektorý z taxatívne vymedzených dôvodov uvedených v § 40 ods. 3 zákona.

6. Nadalej platí, že populáciu medveďa hnedého v rámci celého Slovenska je potrebné udržiavať v takom počte a na takom areáli, aby nedochádzalo k jeho rozširovaniu do tej oblasti, kde nie je dostatok

prirodzenej potravy, kde je však omnoho väčšia ponuka potravy z umelých zdrojov, ktorých preferenciou by sa zvyšovala hrozba vzniku závažných škôd na majetku i na bezpečnosti a zdraví obyvateľstva. Povolenie výnimky z dôvodu podľa § 40 ods. 3 písm. b/ a c/ zákona je možné len vtedy, keď z konkrétnych okolností existujúcich v danom území, pre ktoré sa výnimka požaduje, možno vyvodíť ohrozenie záujmu na ochrane bezpečnosti a zdravia obyvateľov daného územia. Povolenie výnimky z uvedeného dôvodu má mať predovšetkým preventívny charakter, jej realizáciou sa má predchádzať nebezpečným stretom človeka s medveďom predovšetkým mimo miest jeho prirodzeného výskytu, najmä v intraviláne obcí a v blízkosti ľudských obydlií.

7. ŠOP SR vo svojom stanovisku č. ŠOPSR/2802/2016 zo dňa 19.07.2016 navrhla vydanie výnimky na usmrtenie jedného jedinca medveďa hnedého v poľovnom revíri Chochuľa Hrochoť, k. ú. D., S., M., D. E., M., C., pričom uviedla: „Na základe preverovania žiadosti, súčasného stavu a stanoviska Správy CHKO Poľana zo dňa 06.07.2016 navrhujeme povoliť výnimku na usmrtenie jedného jedinca medveďa hnedého. Správa CHKO Poľana posúdila vplyv povolenia výnimky na usmrtenie jedinca medveďa hnedého aj z hľadiska dopadu realizácie tejto výnimky na populáciu medveďa hnedého v územiach európskeho významu (SKUEV 0319 Poľana), v blízkosti ktorých usmrtenie navrhujeme. Po zhodnotení žiadosti môžeme konštatovať, že zhodnotením kumulovaného vplyvu výnimky, nedôjde k významnému vplyvu na populáciu medveďa hnedého v uvedených lokalitách, kde navrhujeme usmrtenie. Lokality usmrtenia sa nachádzajú mimo spomenutého UEV. Všetky potrebné podklady na vydanie výnimky sú súčasťou žiadosti PZ Chochuľa Hrochoť a stanoviska ŠOP SR.“

8. Povolenie odstrelu jedného jedinca medveďa hnedého bolo odôvodnené škodami na poľnohospodárskych kultúrach (v r. 2014 a 2015) a ovocných drevinách (v r. 2015) boli komisionálne posúdené OÚŽP Banská Bystrica za účasti pracovníkov ŠOP SR, Správy CHKO Poľana, Zvolen. V jesennom období sa výrazne zvyšuje početnosť medveďov v poľovnom revíri. Zo strany PD Hrochoť je problematické riešiť ochranu kukuričných lánov elektrickými oplôtkami - rozsiahle plochy. Odstrel medveďov sa v posledných rokoch sústreďuje v priestoroch s najväčšími škodami na poľnohospodárskych plodinách.

9. Žiadateľ odôvodnil svoju žiadosť narastajúcim počtom medveďov, migrácie z oblasti Poľany, z k.ú. S., Č. a X.; opakované - každoročné škody na poľnohospodárskych kultúrach (kukurica) koncom leta a v jesennom období, komisionálne zdokumentované a vyčíslené škody v roku 2015 na poľnohospodárskych kultúrach vo výške 5 880,- Eur, škody na ovocných stromoch v záhradách vo výške 191,- Eur, každoročné sťažnosti obyvateľov na výskyt medveďov, obavy poľovníkov loviť zver individuálnym spôsobom, pretože je častý stret s medveďmi.

10. Prvostupňové rozhodnutie zrozumiteľne zdôvodnilo všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania a v zmysle platnej legislatívy stanovilo podmienky výkonu povolenej výnimky. ŠOP SR posúdila žiadosť a na základe znalosti konkrétnych lokalít a skutočností odporučila povoliť požadovanú výnimku vzhľadom na preukázané pretrvávajúce ohrozovanie zdravia a bezpečnosti osôb pohybujúcich sa v daných lokalitách. ŠOP SR v zmysle čl. 3 písm. b/ a i/ Štatútu štátnej ochrany prírody SR vydaného rozhodnutím ministra životného prostredia SR č. 76/2007-1.8. zo dňa 05.12.2007, ako odborná organizácia zabezpečuje aj spracovávanie odborných stanovísk a podkladov pre rozhodovaciu a inú činnosť orgánov ochrany prírody a vykonávanie prieskumu a výskumu osobitne chránených častí prírody a krajiny vrátane zhromažďovania, uchovávaní a vyhodnocovania údajov o ich stave.

11. Žalovaný každoročne posudzuje žiadosti užívateľov poľovných revírov z podkladov, ktoré mu pripravuje ŠOP SR na základe zisťovania vývoja populácie medveďa hnedého na území SR i v jeho jednotlivých geomorfologických celkoch, vyhodnocovania evidovaných škôd spôsobených týmto živočíchom na hospodárskych zvieratách, ale aj možného ohrozenia obyvateľov. Jednotlivé správy chránených oblastí, ktoré sú súčasťami ŠOP SR, hodnotí pri žiadostiach s prihliadnutím na konkrétne podmienky výskytu medveďa hnedého v lokalitách špecifikovaných v žiadosti s prihliadnutím na opodstatnenosť povolenia výnimky na odstrel medveďa hnedého pri súčasnom splnení podmienok

ustanovených v § 40 ods. 3 zákona. Výskyt aj väčšieho počtu jedincov medveďa v danom území nie je odôvodneným prípadom pre povolenie výnimky na odstrel, pokiaľ nie sú splnené podmienky vyššie citovaného ustanovenia zákona.

12. Náhodné strety medveďa hnedého s ľuďmi, prípadne jeho prítomnosť mimo priestor jeho prirodzeného výskytu, nie je možné vždy zdokumentovať tak, aby mohol žalovaný poukázať na konkrétneho jedinca medveďa hnedého (stresové situácie pri strete, prípadne škody spôsobené medveďom zistené neskôr), ktorého sa bude predmetná výnimka týkať. Vo viacerých prípadoch ide o prenikanie viacerých jedincov, nie len jedného a toho istého, na územia mimo jeho prirodzený výskyt, čo je spôsobené práve vyšším počtom týchto jedincov uvádzaných v konkrétnych prípadoch orgánom ochrany prírody a krajiny.

13. Výsledný počet jedincov medveďa hnedého k určitému časovému momentu nie je možné zatiaľ explicitne určiť (napriek tomu, že táto potreba je naliehavá), nakoľko v danom poľovnom revíri môžu byť pozorované aj iné jedince (nielen tie, ktoré sú registrované príslušným správcom poľovného revíra a ŠOP SR), prechádzajúce z jedného poľovného revíra do iných susediacich revírov (migrácia v rámci susediacich poľovných revírov).

14. Správny súd sa stotožnil s názorom Najvyššieho súdu SR uvedenom v rozsudku sp.zn. 10Sžp/2/2013 zo dňa 17.07.2013, podľa ktorého „vážne strety človeka s medveďom, pri ktorých je ohrozený majetok, či dokonca zdravie a život človeka, sú nepochybne zadokumentované na obecných úradoch, v nemocniciach, Policajnom či Hasičskom a záchrannom zbore, minimálne však v miestnej tlači. Odtiaľ je povinný správny orgán čerpať zdroje informácií. Prítom ale nepostačuje samotné stretnutie medveďa s človekom, ale musí ísť o stretnutie atypické nielen miestom (napr. v mestskej časti či záhradkárskej lokalite, kde je veľká migrácia ľudí), ale aj a najmä správaním sa medveďa voči človeku (agresivita a nedostatok prirodzenej plachosti).“

15. Najvyšší súd SR na označenie hlásení o stretoch s medveďmi alebo hlásení o škodách spôsobených medveďom hnedým použil slová... „príhody zo života“. Je nepodstatné, ako a kým sa „strety medveďov s ľuďmi“ označia, podstatné je, že hlásenia, ktoré sú súčasťou administratívneho spisu, sú spisované obyvateľmi dotknutých obcí, resp. samotnými obcami. Aj napriek javiacemu sa neodbornému charakteru týchto hlásení, ich nemožno považovať za nekvalifikovaný prejav a neodôvodnený prípad pre povolenie predmetnej výnimky. Tieto hlásenia sú relevantným podkladom pre rozhodnutie správneho orgánu, nakoľko aj nimi sa preukazuje odôvodnená obava ohrozenia života a zdravia, t.j. predmetná výnimka bola povolená v záujme verejnej bezpečnosti ľudí.

16. Jednotlivé hlásenia, a to aj v tomto prípade, preukazujú, že išlo o miesta stretov, ktoré sú atypické, t.j. územia mimo jeho prirodzený výskyt (intravilán obce, v blízkosti ľudských obydlí) a taktiež je nepochybné, že jedinec pohybujúci sa v intraviláne obce, či v blízkosti ľudských sídiel je synantropným jedincom, nevykazujúcim žiadne, prípadne výrazne minimalizované znaky plachosti.

17. Agresivitu konkrétneho jedinca skúmať netreba. V zmysle § 40 ods. 3 písm. b/ a c/ zákona je vznik škodlivého účinku na zdraví a živote ľudí irelevantný, pretože keď následok na zdraví alebo živote vznikne, uvedené ustanovenie stráca na význame. Ide o preventívne opatrenie, preto povolenie predmetnej výnimky až po útoku medveďa hnedého na človeka (t.j. jedinca vykazujúceho agresívne správanie) bude opatrením nedostatočným a v príkrom rozpore s ustanovením § 40 ods. 3 písm. b/ a c/ zákona.

18. Žalovaný musí v každom individuálnom prípade skúmať naplnenie odôvodnenosti prípadu pre povolenie výnimky a skúmať, či z hľadiska ochrany prírody (t.j. či nebude ohrozená populácia medveďa hnedého), je potrebné prijať v konkrétnych lokalitách určité opatrenia, ktoré sú nevyhnutné s ohľadom na verejnú bezpečnosť ľudí. Žalovaný mal za preukázané, že v oblasti PR Chochuľa Hrochoť vo výmere 2 009,33 hektára sú zdokumentované škody na poľnohospodárskych kultúrach. V centrálnej časti Poľany, kde sa koncentruje najviac medveďov, tak dochádza k stretom medveďov s ľuďmi a k škodám

na poľnohospodárskych kultúrach za rok 2015 vo výške 5880,- eur a na ovocných drevinách vo výške 191,- Eur. V danom prípade je preukázané zrealizovanie povolenej výnimky.

19. Správny súd napriek rozdielnej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu SR sa teda stotožnil s názorom vysloveným napríklad v rozsudku sp.zn. 4Sžo/70/2015 zo dňa 05.04.2016, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „Rozhodnutie žalovaného nadobudlo právoplatnosť pred uplynutím časovej platnosti výnimky a podľa názoru súdu uplynutie časovej platnosti súhlasu nemá za následok „anulovanie“ účinkov právoplatnosti rozhodnutia žalovaného a automatické vylúčenie zo súdneho prieskumu.“

20. Časová platnosť výnimky bola v danom prípade stanovená tak, že začala plynúť od nadobudnutia právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia (05.09.2016) a jej platnosť trvala do 15.12.2016. Odstrel bol realizovaný dňa 12.12.2016. Žaloba bola podaná na správnom súde dňa 03.01.2017. Je potrebné dodať, že zastavením konania z dôvodu odstrelu medveďa hnedého by mohlo viesť k účelovému postupu súdov, ktoré by počkali na jej uplynutie a konanie by následne bez prieskumu zastavili. Aj v tomto prípade je potrebné zopakovať, že podľa čl. 1 ods. 1 prvá veta Ústavy SR je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu vyjadril v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasťou okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jeho úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané“ (napr. I.ÚS 17/1999, nález zo dňa 22.09.1999, Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365, zhodne I.ÚS 44/1999, nález z 13.10.1999, Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382). Z hľadiska princípu právnej istoty podlieha ochrane aj legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota (napr. nález Ústavného súdu SR, sp.zn. PL. ÚS 16/06 zo dňa 30.04.2008, nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 12/05 zo dňa 28.11.2007). Účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (m.m. nález Ústavného súdu SR sp.zn. PL. ÚS 16/06 zo dňa 24.06.2009, nález Ústavného súdu SR sp.zn. PL. ÚS 10/04 zo dňa 06.02.2008). Podľa názoru súdu je teda podstatná aplikácia materiálneho hľadiska, nakoľko právny formalizmus v podmienkach demokratického právneho štátu nemôže celkom prevládať. Z pohľadu materiálneho právneho štátu potom nemôže byť rozdiel v preskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia pred 15.12.2016 a po tomto dátume. Prieskum nemôže byť závislý od toho, či sa súd vecou bude zaoberať predtým ako uplynie časová platnosť výnimky alebo neskôr. Ak by sa prijal opačný záver, znamenalo by to, že aj pri napríklad niekoľko ročnej platnosti výnimky by bolo možné účelovo počkať s rozhodnutím a potom (bez prieskumu) jednoducho konanie zastaviť.

21. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 168 SSP a v konaní úspešnému žalobcovi a účastníkovi konania priznal právo na náhradu trov konania.

II.

Kasačná sťažnosť

22. Proti rozsudku krajského súdu podal riadne a včas kasačnú sťažnosť žalobca podaním z 13.09.2018, v ktorom žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok zmenil, zrušil napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy aj prvostupňového orgánu verejnej správy a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie z dôvodu uvedeného v ust. § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, keď mal za to, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

23. Nesprávnym právnym posúdením veci je podľa názoru sťažovateľa posúdenie veci krajským súdom tak:

- že pri udeľovaní výnimiek z druhej ochrany podľa ust. § 40 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. nie je povinnosťou orgánu verejnej správy zistiť spoľahlivo, i udelenie a následná realizácia výnimky je

spôsobilá naplniť účel, na ktorý sa výnimka udeľuje, uvedený v ust. § 40 ods. 3 písm. a/ - e/ citovaného zákona;

- že pri udeľovaní výnimiek v územiach európskeho významu, kde je predmetom ochrany medveď hnedý, nie je potrebné z hľadiska naplnenia požiadavky, aby výnimka neohrozila zabezpečenie priaznivého stavu ochrany populácie dotknutého druhu v jeho prirodzenom areáli podľa § 40 ods. 2 zák. č. 543/2002 Z.z., zistiť a posúdiť celkový počet udelených výnimiek a usmrtených jedincov chráneného živočícha v území európskeho významu vo všetkých konaniach vedených žalovaným o udelenie výnimiek z ochrany dotknutého chráneného druhu, aj so zreteľom na počet výnimiek udelených a zrealizovaných v predchádzajúcich rokoch.

24. Sťažovateľ v žalobe namietal, že z podkladov rozhodnutia, zo stanoviska Správy CHKO Poľana vyplynulo, že táto odporučila udelenie výnimky z dôvodu pravidelných výrazných škôd na poľnohospodárskych kultúrach v posledných rokoch. Krajský súd v bode 49 rozsudku uvádza zdokumentované škody na poľnohospodárskych kultúrach a koncentráciu medveďov v centrálnej časti Poľany.

25. Sťažovateľ poukázal, že zo žiadneho podkladu rozhodnutia nie je možné vyvodiť, ani zo samotných rozhodnutí správnych orgánov, že by usmrtenie anonymného náhodného jedinca mohlo byť účinnou prevenciou pred škodami, na ktoré sa odvoláva Správa CHKO Poľana na vyjadrenie, ktorej ako odbornej organizácie ochrany prírody založil žalovaný, aj prvostupňový orgán verejnej správy, dôvodnosť výnimky.

26. Krajský súd sa s touto námietkou vysporiadal tak, že povolenie odstrelu jedného jedinca medveďa hnedého bolo odôvodnené záujmom ochrany zdravia a bezpečnosti obyvateľov a škodami na poľnohospodárskych kultúrach. Dospel k záveru, že aj bez identifikácie konkrétneho problematického jedinca medveďa hnedého sú splnené podmienky k udeleniu výnimky a aj napriek možnosti, že medveď, usmrtený na základe výnimky, nemusí byť škodcom a synantropným jedincom, usmrtenie anonymného medveďa naplní cieľ udelenia výnimky.

27. Sťažovateľ poukázal na ust. § 40 ods. 2, 3 ZOPK.

28. Uviedol, že podľa čl. 16 ods. 1 Smernice o biotopoch za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie stavu ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu, členského štátu môžu udeliť výnimku z ustanovení článkov 12, 13, 14 a 15 písm. a/ a b/:

a) v záujme ochrany divokej fauny a flóry a ochrany prirodzených biotopov;

b) pre zabránenie vážneho poškodenia, najmä úrody, hospodárskych zvierat, lesov, rybného a vodného hospodárstva a iných typov majetku;

c) v záujme zdravia a bezpečnosti ľudskej populácie alebo z iných nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane tých, ktoré majú spoločenský alebo hospodársky charakter a priaznivé dôsledky primárneho významu na životné prostredie;

d) na účely výskumu a vzdelávania, oživovania a obnovy týchto druhov a pre operácie rozmnožovania potrebné na tieto účely, vrátane umelého pestovania rastlín;

e) aby sa za podmienok prísneho dohľadu, na selektívnom základe a v obmedzenom rozsahu, umožnil odber alebo držanie určitých vzoriek uvedených v prílohe IV v obmedzenom množstve stanovenom príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.

29. Z citovaných ustanovení ZOPK aj Smernice o biotopoch vyplýva, že výnimku možno udeliť pri predchádzaní závažných škôd na úrode (ZOPK), resp. pre zabránenie vážneho poškodenia, najmä úrody a hospodárskych zvierat.

30. Aj keď citované ustanovenia komunitárneho a slovenského práva používajú pre vyjadrenie tohto účelu odlišné pojmy, nie je možné, podľa názoru sťažovateľa, interpretovať dôvod udelenia výnimky podľa ust. § 40 ods. 3 písm. b/ inak, ako je tento dôvod vyjadrený v ust. čl. 16 ods. 1 písm. b/

Smernice o biotopoch, teda že výnimka môže byť udelená, ak je preukázané, že jej udelenie a realizácia môže zabrániť vážnemu poškodeniu úrody či hospodárskych zvierat.

31. Aplikujúc uvedené na uplatnený dôvod kasačnej sťažnosti je sťažovateľ presvedčený o tom, že v prípade, že orgán verejnej správy udelí výnimku z dôvodu uvedeného v ust. § 40 ods. 3 písm. b/ ZOPK, musí byť v konaní preukázané, že udelenie takejto výnimky má schopnosť skutočne zabrániť či predísť závažným škodám na úrode. Podľa názoru sťažovateľa samotná skutočnosť, že k škodám dochádza, hoci sú aj tieto škody spôsobené medveďom hnedým, nie je dodatočným zistením pre rozhodnutie o tom, že je potrebné udeliť výnimku podľa ust. § 40 ods. 3 písm. b/ ZOPK, ak totiž udelenie a realizácia výnimky nemá spôsobilosť prispieť k naplneniu zákonom či smernicou sledovaného cieľa, potom takúto výnimku nemožno považovať za udelenú v súlade s právom, keďže v skutočnosti nebola udelená na legitímny a v práve zakotvený cieľ.

32. Uvedený argument platí rovnako aj pre výnimku udelenú z dôvodu uvedeného v ust. § 40 ods. 3 písm. c/, teda v záujme verejného zdravia a verejnej bezpečnosti ľudí. Pre uvedený dôvod je rovnako nevyhnutné predovšetkým vyhodnotiť či udelenie neadresnej výnimky na usmrtenie medveďa hnedého bez toho, aby existovali dôvodné predpoklady domnievať sa, že ide o medveďa, ktorý bezpečnosť obyvateľstva ohrozuje, je spôsobilé túto bezpečnosť zvýšiť. Sťažovateľ v priebehu celého konania namietal, že usmrtenie medveďa na vnaďisku neprispieje žiadnym spôsobom k tomu, aby, ak skutočne dochádza k nebezpečným stretom obyvateľstva so synantropným jedincom, aby k takýmto stretom, po usmrtení medveďa, na základe výnimky, nedochádzalo. Bez ohľadu na to či by šlo o jedného alebo viacerých prenikajúcich medveďov, teda synantropných, je zrejmé, že takéto jedince, ktoré prešli procesom synantropizácie, nie je nemožné identifikovať práve na základe opakujúcich sa návštev prostredia mimo ich prirodzeného biotopu. Nie je však účelom kasačnej sťažnosti polemizovať s nesprávnymi skutkovými závermi krajského súdu. Sťažovateľ preto upriamuje pozornosť kasačného súdu na podstatu tohto dôvodu kasačnej sťažnosti, ktorou je tak ako v prípade dôvodu na udelenie výnimky podľa ust. § 40 ods. 3 písm. b/ ZOPK, povinnosť orgánu verejnej správy spoľahlivo zistiť, aká je spôsobilosť udelenej výnimky viesť k naplneniu sledovaného cieľa.

33. V situácii, kedy sa udeľuje výnimka na usmrtenie nešpecifikovaného jedinca na vnaďisku, je nesporné, že bude usmrtený jedinec, ktorý príde na miesto vnaďenia v čase určenom na realizáciu výnimky. Udelenie výnimky na odstrel jedného jedinca medveďa hnedého na vnaďisku neponúka žiadnu záruku, že jedinec usmrtený na základe výnimky bude tým jedincom, prevenciu pred spôsobením škôd, ktorým má výnimka zabezpečiť. Nemožno súhlasiť s názorom, že podstatné je usmrtiť akéhokoľvek jedinca medveďa hnedého a škodcovia majú byť neidentifikovaní, a teda im ani nemá byť do budúcnosti zabránené v spôsobovaní škôd. Pripustiť, že takýto spôsob udeľovania výnimiek je v skutočnosti obchádzaním ustanovení ZOPK, kedy sa neidentifikujú problematické jedince, aby naďalej bolo možné argumentovať vznikajúcimi škodami a udeľovať na odstrel medveďov výnimky, sťažovateľ odmieta.

34. Inak povedané, pre konštatovanie o zákonnosti udelenej výnimky nepostačuje subsumovať zistený skutkový stav pod niektorú z hypotéz uvedených v ust. § 30 ods. 3 ZOPK, ale záver o dôvodnosti, a teda aj zákonnosti udelenej výnimky musí byť založený na logickej úvahe, nepripúšťajúcej rozumné pochybnosti o jej správnosti, ktorá presvedčivo zdôvodní, prečo zistený skutkový stav odôvodňuje záver, že udelenie výnimky na usmrtenie jedinca medveďa hnedého, prioritného druhu európskeho významu, môže byť považované za efektívny prostriedok na naplnenie cieľa sledovaného výnimkou. Dôvodnosť udelenej výnimky musí vychádzať z presvedčivého záveru, že jej udelenie zohrá nie zanedbateľnú úlohu pri predchádzaní závažných škôd alebo pri ochrane záujmu na verejnom zdraví, alebo verejnej bezpečnosti, že delenie výnimky má reálny potenciál viesť z uvedených hľadísk k zlepšeniu situácie. Žiadna takáto úvaha, z ktorej by vyplýval logický zámer o reálnej efektívnosti udelenej výnimky, sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu nenachádza.

35. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že výnimku nie je možné považovať za dôvodnú iba z dôvodu, že dochádza ku škodám na úrode a k možnosti nebezpečných stretov ľudí s medveďmi, ale vtedy, ak existuje dôvodný predpoklad, že výnimka je účinným nástrojom náprav či prevencie.

36. Ako sťažovateľ uviedol v bode 34 svojej žaloby, výnimka z druhovej ochrany medveďa hnedého bola žiadateľovi udelená v území európskeho významu SKIJEV 319 Poľana, kde je predmetom ochrany aj medveď hnedý. V tom istom roku žalovaný v rozhodnutiach, ktoré boli označené v bode 34 žaloby udelil výnimku na usmrtenie 4 jedincov medveďa hnedého, navyše v roku 2015 žiadateľ, Lesy Slovenskej republiky, usmrtil v predmetnom území NATURA 2000, 5 jedincov medveďa hnedého (spolu v roku 2015 a 2016, 8 jedincov medveďa hnedého). Samotný žiadateľ v tomto konaní v posledných rokoch usmrtil 7 medveďov hnedých. Keďže podľa ust. § 27 ods. 1 písm. a/ územie európskeho významu je územím, na ktorom sa okrem iného nachádzajú druhy európskeho významu a podľa čl. 3 ods. 1 Smernice o biotopoch je NATURA 2000 sústava pozostávajúca z lokalít, v ktorých sa okrem iného vyskytujú prirodzené biotopy druhov uvedených v prílohe II, ktorá umožní udržanie typov prirodzených biotopov a biotopov druhov a obnovenie priaznivého stavu ochrany v ich prirodzenom rozsahu, je zásadne nesprávnym právnym posúdením, že krajský súd pri posudzovaní veci tejto otázky nevenoval pozornosť, a to napriek tomu, že početnosť usmrtených jedincov medveďa hnedého v predmetnom území priamo vyplývala zo žalobcom označených rozhodnutí žalovaného. Za takéhoto stavu je potrebné konštatovať, že neexistuje žiaden rozdiel medzi rozhodovaním o udelení výnimiek na usmrtenie medveďa hnedého na území, kde nie je predmetom ochrany v rámci sústavy NATURA 2000 a na územiach, kde predmetom takejto ochrany je, čo zásadným spôsobom eliminuje cieľ zaradenia predmetnej lokality do sústavy NATURA 2000, ktorým je okrem iného, priaznivý stav ochrany medveďa hnedého.

37. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol sťažovateľ, aby najvyšší súd rozhodol o jeho kasačnej sťažnosti tak ako to uviedol vo svojom sťažnostnom návrhu.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

38. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalovaný podaním z 19.12.2018, v ktorom žiadal, aby Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave potvrdil a kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol. Stotožnil sa so skutkovým a právnym posúdením veci v preskúmanom rozhodnutí žalovaného a skutkovým a právnym posúdením veci správnym súdom.

39. Účastník konania Slovenský poľovnícky zväz, Poľovnícke združenie Chochuľa -Hrochoť sa vyjadril ku kasačnej sťažnosti podaním z 27.12.2018, v ktorej sa stotožnil s rozhodnutím správneho súdu.

IV.

Konanie na kasačnom súde

40. Najvyšší súd SR ako príslušný súd podľa § 11 písm. g/ SSP prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.nsud.sk podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP.

41. Podľa § 35 zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení platnom a účinnom k 31.12.2018:

Chránený živočích

Ods. 1 Chráneného živočícha je zakázané

- a) úmyselne odchytať v jeho prirodzenom areáli,
- b) úmyselne zraňovať alebo usmrcovať v jeho prirodzenom areáli,
- c) úmyselne rušiť v jeho prirodzenom areáli, najmä v období hniezdenia, rozmnožovania, výchovy

mláďat, zimného spánku alebo migrácie,
d) medzidruhovo krížiť vrátane krížencov,
e) držať, prepravovať, predávať, vymieňať alebo ponúkať na predaj alebo výmenu.

Ods. 2 Zakázané je

a) zbierať alebo úmyselne poškodzovať alebo ničiť vajcia chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli vo voľnej prírode alebo držať ich vrátane prázdnych vajec,
b) odstraňovať alebo úmyselne poškodzovať alebo ničiť hniezda chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli,
c) poškodzovať alebo ničiť miesta rozmnožovania alebo miesta odpočinku chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli.

Ods. 3 Zákazy podľa odseku 1 písm. e/ sa nevzťahujú na chráneného živočícha, ktorý nepochádza z voľnej prírody a na chráneného živočícha, pre ktorého bola vydaná výnimka podľa osobitného predpisu.

Ods. 4 Zákaz podľa odseku 1 písm. a/ a b/ sa nevzťahuje na lov druhov vtákov uvedených v osobitnom predpise mimo obdobia ich hniezdenia alebo rozmnožovania a v prípade sťahovavých druhov mimo obdobia ich rozmnožovania alebo návratu na hniezdiská. Na tieto druhy vtákov, ktoré môžu byť predmetom lovu, sa nevzťahuje zákaz držby a prepravy podľa odseku 1 písm. e/.

Ods. 5 Zákaz podľa odseku 1 písm. e/ sa nevzťahuje na druhy vtákov, ktorých zoznam vydá ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom, ak boli nadobudnuté v súlade s týmto zákonom.

Ods. 6 Kto nájde chorého, zraneného, poškodeného alebo uhynutého chráneného živočícha, ktorý nie je druhom podľa odseku 4 (ďalej len „celoročne chránený živočích“), v jeho prirodzenom prostredí alebo ten, kto celoročne chráneného živočícha pochádzajúceho z voľnej prírody náhodne odchytil, zranil alebo usmrtil, je povinný to bezodkladne oznámiť spolu s opisom situácie, ako k jeho nálezu, zraneniu alebo usmrteniu došlo, organizácii ochrany prírody, ktorá určí ďalšie nakladanie s ním. Ak je nálezom chránený živočích, ktorý je poľovnou zverou, oznámi nález okresnému úradu.

Ods. 7 Úhyn chráneného živočícha vybraného druhu držaného v ľudskej opatere a príčinu jeho úhynu je jeho držiteľ povinný preukázať potvrdením veterinárneho lekára.

Ods. 8 Na nález chráneného živočícha v súvislosti s prípravou alebo uskutočňovaním stavby sa vzťahujú osobitné predpisy.

Ods. 9 Podrobnosti o druhovej ochrane chránených živočíchov, o evidencii chorých, poranených, poškodených, uhynutých a náhodne odchytených alebo usmrtených chránených živočíchov a zoznam vybraných druhov chránených živočíchov, ktorých úhyn sa preukazuje podľa odseku 7, ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

42. Podľa § 40 zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom a účinnom znení:

Výnimky z podmienok ochrany chránených druhov, vybraných druhov rastlín a vybraných druhov živočíchov

Ods. 1 Zákaz činnosti vo vzťahu k chráneným druhom, vybraným druhom rastlín a vybraným druhom živočíchov (§ 34 až 38) neplatí, ak orgán ochrany prírody, ktorý je príslušný na povolenie výnimky, vopred písomne určí, že činnosť je potrebná na zabezpečenie starostlivosti o chránené druhy, vybrané druhy rastlín, vybrané druhy živočíchov alebo ich biotopy; ustanovenia odsekov 2 a 4 sa použijú rovnako. Zákaz činnosti podľa § 34 ods. 1 písm. a) (zákaz vykopávať alebo ničiť chránenú rastlinu), § 35 ods. 2 písm. b) a c) neplatí, ak ide o činnosť súvisiacu s vykonávaním činnosti, ktorá

a) bola povolená v rámci územnej ochrany orgánom ochrany prírody, pričom sa v konaní preukázalo, že činnosť nebude mať negatívny vplyv na populáciu dotknutého druhu a zároveň

b) na základe výsledku posudzovania vplyvov podľa osobitného predpisu⁶⁴) nebude mať negatívny vplyv na predmet ochrany dotknutého územia a v prípade územia podľa § 28 ani na priaznivý stav predmetu jeho ochrany.

Ods. 2 Orgán ochrany prírody môže povoliť výnimku z podmienok ochrany chránených druhov, vybraných druhov rastlín a vybraných druhov živočíchov, len ak neexistuje iná ekonomicky a technicky realizovateľná alternatíva a výnimka neohrozí zabezpečenie priaznivého stavu ochrany populácie dotknutého druhu v jeho prirodzenom areáli.

Ods. 3 Výnimku podľa odseku 2 možno povoliť

- a) v záujme ochrany dotknutých druhov alebo ochrany prírodných biotopov,
- b) pri predchádzaní závažných škôd na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, vodnom hospodárstve a ak sa výnimka nevzťahuje na druhy voľne žijúcich vtákov, aj pri predchádzaní závažných škôd na inom type majetku,
- c) v záujme verejného zdravia alebo verejnej bezpečnosti ľudí a ak sa výnimka nevzťahuje na druhy voľne žijúcich vtákov, aj v záujme iných nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu vrátane tých, ktoré majú sociálny alebo hospodársky charakter a tých ktoré majú priaznivé dôsledky zásadného významu na životné prostredie,
- d) na účely výskumu a vzdelávania, obnovy populácie dotknutých druhov a ich navrátenia do biotopov alebo na ich pestovanie alebo chov v ľudskej opatere nevyhnutný na tieto účely,
- e) na odber, odchyt alebo držbu jedincov v malom počte za prísne kontrolovaných podmienok, na selektívnom základe a v obmedzenom rozsahu.

Ods. 4 Rozhodnutie o povolení výnimky podľa odseku 2 obsahuje

- a) určenie dotknutých druhov, pre ktoré platí výnimka,
- b) prostriedky, zariadenia alebo metódy povolené na odber, odchyt alebo usmrcovanie dotknutých druhov,
- c) podmienky možného rizika a časové a miestne okolnosti, za ktorých možno vykonávať činnosť povolenú výnimkou,
- d) spôsob kontroly plnenia podmienok výnimky,
- e) ďalšie podmienky výkonu činnosti povolenej výnimkou určené podľa § 82 ods. 12 .

43. Kasačný súd po oboznámení sa s obsahom administratívneho spisu konštatuje, že dôvodom pre povolenie výnimky zo zákazu ustanovených v § 35 ods. 1 písm. b/ a e/ zákona č. 543/2002 Z.z. podľa rozhodnutia žalovaného je skutočnosť, že v danom území pretrváva vysoké riziko ohrozenia zdravia a bezpečnosti ľudí a vzniku závažných škôd na poľnohospodárskych plodinách a ovocných stromoch, keď Štátna ochrana prírody SR (ďalej len „ŠOP SR“) v Chránenej krajinskej oblasti Poľana (ďalej len „CHKO“) v odborných stanoviskách odporučili povoliť požadovanú výnimku a konštatovali, že na jej povolenie sú splnené požadované podmienky v zmysle zákona o ochrane prírody. Žalovaný konštatoval v napadnutom rozhodnutí, že vo veci bolo preukázané, že na povolenie požadovanej výnimky boli splnené podmienky § 40 ods. 3 písm. b/, c/ zákona o ochrane prírody a povolenie výnimky na usmrtenie jedného jedinca medveďa hnedého z dôvodu uvedeného v § 40 ods. 3 písm. b/ a c/ je na strane 3, 4 rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu náležite zdôvodnené. Ďalej konštatoval, že podmienky výkonu rozhodnutia zahŕňajú aj možnosť vnadenia, čo do oblasti s výskytom ľudí môže prilákať ďalšie jedince medveďa, preto osobitná komisia vyhodnotila túto námietku žalobcu za nedôvodnú. Žalovaný konštatoval, že správa CHKO Poľana ako lokality, kde možno loviť medveďa na návnadu určila iba lokality, ktoré vyhodnotila pre tento spôsob lovu ako bezrizikové s ohľadom na možné ohrozovanie ľudí medveďmi prilákanými na vnaďisko, pre účel ochrany populácie medveďa hnedého vylúčila z lovu lokality na území európskeho významu SKÚEV 0319 Poľana. Týmto postupom, podľa žalovaného, sa zabezpečilo, že pri realizácii povolennej výnimky žiadateľom nedôjde v danej lokalite k ďalšiemu ohrozeniu obyvateľstva zo strany medveďov hnedých, z dôvodu vnadenia medveďov na potrebu a súčasne sa zabezpečí adrešnosť odstrelu problematického jedinca medveďa hnedého, ktorý vykazuje známky straty plachosti pred ľuďmi. Ďalej konštatoval, že z predložených podkladov rozhodnutia problematické jedince medveďa hnedého nie sú vlákané do blízkosti ľudských sídiel vnaďiskami a krmoviskami zriadenými

pre zver, ale v blízkosti ľudských sídiel prenikajú za účelom získania potravy z poľnohospodárskych kultúr (kukurica) pestovanej v okolí obce Hrochoť a zo súkromne vlastnených ovocných stromov, a to napriek preventívnym opatreniam spočívajúcim v oplocovaní lánov kukurice elektrickými oplôtkami. Žalovaný konštatoval, že zlikvidovanie týchto antropologických zdrojov potravy v danom prípade nie je reálne a navyše právne predpisy upravujúce oblasť poľovníctva priamo predpisujú užívateľovi poľovného revíru prikrmovať zver v čase núdze o potravu, a preto likvidácie zariadení na určenie prikrmovania zvery v poľovnom revíri by bolo v rozpore s týmito predpismi. Poukázal na správu CHKO Poľana ako organizačná zložka ŠOP SR, kde uvedená organizačná zložka odporúča, na základe preverenia konkrétnej situácie, povolenie výnimiek z podmienok ochrany medveďa hnedého, navrhuje v blízkosti obcí riešiť odstrel medveďa len posľedkou so zameraním sa na lokality, kde najčastejšie dochádza ku škodám a lov na vnadisku povoľuje len na lokalitách vzdialených od obcí.

44. Žalovaný neakceptoval námietku žalobcu, v ktorej tvrdil, že všetky vnadiská, na ktorých sa koncentrujú medvede, bez ohľadu na vegetačné obdobie, predstavujú významný medzičlánok smerujúci k postupnej synantropizácii, hlavne mladších a dospievajúcich medveďov a táto skutočnosť v zásade niekoľkonásobne zvyšuje riziko nebezpečného stretu s človekom. Žalovaný konštatoval, že táto citácia žalobcu zo stanoviska Správy Tatranského národného parku TANAP 1062/2015 z 21.07.2015, vydaného v skutkovo obdobnej veci, je neopodstatnená, nakoľko podané žiadosti užívateľov poľovných revírov ministerstvo každoročne posudzuje z podkladov pripravených ŠOP SR, na základe zisťovania vývoja populácie medveďa hnedého na celom území Slovenska, vyhodnocovania evidovaných škôd spôsobených týmto živočíchom na hospodárskych zvieratách, ale aj možného ohrozenia obyvateľov, pričom v každom jednotlivom prípade sa posudzujú konkrétne podmienky súvisiace s výskytom medveďov v danej lokalite a oprávnenosť povolenia požadovanej výnimky v zmysle § 40 ods. 2, 3 zákona o ochrane prírody. Preto nepovažoval žalovaný citát týkajúci sa inej lokality za relevantný pre posúdenie povolenia výnimky v prejednávanej veci. Žalovaný sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením prvostupňového správneho orgánu, ktorým správny orgán prvého stupňa povolil výnimku zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. b/ 8a e/ zákona č. 543/2002 Z.z.

45. Právna úprava ochrany životného prostredia v sebe zahŕňa právo na priaznivé životné prostredie, právo na informácie o životnom prostredí ako aj stanovenie povinností štátu a iných subjektov pri ochrane životného prostredia. Právo na priaznivé životné prostredie každému zaručuje čl. 44 ods. 1 Ústavy a ako také patrí medzi práva tzv. tretej generácie ľudských práv zahrňujúcich pomerne široký okruh práv, ktoré možno charakterizovať ako práva solidarity. Ich zabezpečovanie si vyžaduje určitú formu účasti a spolupráce jednotlivcov a štátov (bod 19 Nálezu Ústavného súdu SR č.k. III.ÚS 4/2018-45 zo dňa 13.11.2018).

46. Podľa čl. 44 ods. 1 Ústavy každý má právo na priaznivé životné prostredie.

47. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

48. Podľa čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

49. Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutia týkajúce sa základných práv a slobôd.

50. Podľa čl. 9 ods. 3 Aahuského dohovoru každá strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej vnútroštátnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správnomu alebo súdnomu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb alebo orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s jej vnútroštátnym právom oblasti životného prostredia.

51. Základné pojmy a základné zásady ochrany životného prostredia, povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane a zlepšovaní stavu životného prostredia a pri využívaní prírodných zdrojov vymedzuje zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, ktorý vychádza z princípu trvalo udržateľného rozvoja, označuje za životné prostredie všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov, vrátane človeka a je predpokladom i ďalšieho vývoja; jeho zložkami sú hlavne ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy. Zákonná úprava obsahuje aj iné právne predpisy v oblasti životného prostredia s platnosťou na celom území Slovenskej republiky. Zároveň tu existujú právne predpisy vydané regionálnymi orgánmi verejnej správy, ktoré majú platnosť na území jednotlivých regiónov, resp. právne predpisy vydané miestnou špecializovanou štátnou správou s platnosťou na území miest a obcí (bod 21 nálezu Ústavného súdu SR č.k. III. ÚS 274/2018-45 zo dňa 13.11.2018).

52. V prejednávanej veci bolo preukázané, že výnimka zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. b/ a e/ zákona o ochrane prírody a krajiny poľovníckym združením počas obmedzenej časovej platnosti rozhodnutia ministerstva bola realizovaná a k usmrteniu, odstrelu jedného jedinca medveďa hnedého došlo dňa 12.12.2016.

53. Kasačný súd konštatuje, že krajský súd postupoval správne, keď pristúpil k meritórnemu prejednávaniu veci v súlade s právnym názorom vysloveným v Náleze Ústavného súdu SR č.k. III.ÚS 274/2018-45 zo dňa 13.11.2018, i napriek tomu, že v čase rozhodovania správneho súdu výnimka, ktorá bola na odstrel medveďa udelená rozhodnutím žalovaného v spojení s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu, bola aj realizovaná.

54. Právnym posúdením veci je činnosť orgánu verejnej správy, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl orgánu verejnej správy pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci znamená, že orgán verejnej správy podriadil zistený skutkový stav pod právnu normu, ktorá sa na vec nevzťahuje alebo sa nevzťahuje v uvedenom rozsahu. O nesprávne právne posúdenie ide vtedy, ak orgán verejnej správy aplikoval nesprávny právny predpis alebo síce použil správny právny predpis, no tento chybné vyložil v dôsledku čoho došiel k nesprávnym právnym záverom. Ako je už uvedené, nesprávne právne posúdenie je spravidla spojené s nedostatočne zisteným skutkovým stavom (komentár k Správne súdnemu poriadku: Baricová, Fečík, Števec, Filová a kol. 2018, str. 946).

55. Z obsahu administratívneho spisu kasačný súd zistil, že žiadosť o udelenie výnimky doručená orgánu verejnej správy 13.06.2016 zo strany Slovenského poľovníckeho zväzu, Poľovnícke združenie Chochuľa - Hrochoť (ďalej len „poľovnícke združenie“, „PZ“) bola odôvodnená skutočnosťami, že v poľovnom revíre žiadateľa, ktorý bol v rozsahu 2 000 hektára, konštatuje žiadateľ premnoženie medveďov, ktoré rozšírili svoje teritórium aj do poľných častí, kde sa hlavne v lete a na jeseň stávajú stálou zverou. V žiadosti uviedol stav medveďov ako stály, ktoré sa zdržujú v revíri po celý rok v rozsahu počtu k 31.03.2016 celkový počet medveďov 14, z toho dospelých samcov 4, dospelé samice 3, ročné mláďatá 7. Ďalej uviedol, že v lete a na jeseň sa prechodne medvede zdržujú na poľnohospodárskych kultúrach, hlavne spôsobujú škody na kukuriciach, taktiež čase škody spôsobujú na ovocných stromoch v súkromných záhradách v krajných častiach obce. Ďalej uviedol, že v minulosti dochádzalo aj k častým škodám na včelstve spôsobených medveďmi, preto tunajší včelári prestali vystavovať včelstvo v lokalite uvedeného poľovného revíru. Hlavným dôvodom pre podanie žiadosti sú zdokumentované, za minulé obdobie, škody spôsobené na poľnohospodárskych kultúrach, a to škody za rok 2015 na poľnohospodárskych kultúrach vo výške 5 800,- € a na ovocných drevinách vo výške 191,- €. Ďalej je v žiadosti konštatované, že medvedia populácia sa rozrástá, pričom dochádza zo strany poľovníckej organizácie k monitorovaniu stavu medveďa hnedého a podľa ich názoru toto ich napredovanie je potrebné regulovať a udržať škody spôsobené medveďou zverou aspoň na terajšej úrovni, prípadne ich znižovať oprávnenou reguláciou medveďa hnedého.

56. V podanej žiadosti skonštatoval, že na odstrel boli udelené každoročne výnimky realizované v rokoch 2001, 2003, 2006, 2007 až 2011, 2013 až 2015 a odstrel nebol realizovaný v roku 2003, 2007, 2011 a 2013.

57. Štátna ochrana prírody (ďalej len „ŠOP“) v stanovisku k žiadosti zo dňa 04.07.2016 návrh na vydanie výnimky odôvodnila škodami na poľnohospodárskych kultúrach v roku 2014 a 2015 a ovocných drvinách v roku 2015, tieto škody boli posúdené komisionálne za účasti príslušných orgánov a konštatovala, že v jesennom období sa výrazne zvyšuje početnosť medveďov v poľovnom revíri (migrácia jedincov z okolia za potravou a že zo strany poľnohospodárskeho družstva Hrochoť je problematické riešiť ochranu kukuričných lánov elektrickými oplôtkami, vzhľadom na rozsiahle plochy a že je perspektívne snaha ochrániť elektrickými oplôtkami aspoň časť honov s kukuricou. Ďalej ŠOP konštatoval, že odstrel medveďov sa v posledných rokoch sústreďuje v priestoroch s najväčšími škodami na poľnohospodárskych plodinách, riešené škody na kukurici komisionálnou ohliadkou boli vykonané dňa 18.08.2015 v PD Hrochoť škody na ovocných drevinách Blažková 07.10.2015, Považanec 11.09.2015 a 16.09.2015 a dňa 22.06.2015 bol nahlásený Mazúchovou pohyb medvedice s dvoma mláďatami v blízkosti rodinných domov v lokalite Dúbrava a Trávník.

58. Žalovaný sa stotožnil s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu, k námietkam žalobcu uvádzaných v rozklade proti prvostupňovému správnenému rozhodnutiu konštatoval, že „z predložených podkladov rozhodnutia problematické jedince medveďa hnedého nie sú v tomto prípade lákané do blízkosti ľudských sídiel vlnadiskami a krmoviskami zriadenými pre zver, ale do blízkosti ľudských sídiel prenikajú za účelom získania potravy z poľnohospodárskych kultúr (kukurica) pestovaných v okolí obce Hrochoť a zo súkromne vlastnených ovocných stromov, a to napriek preventívnym opatreniam spočívajúcich v oplocovaní lánov kukurice elektrickými oplôtkami. Likvidovanie týchto antropických zdrojov potravy v danom prípade nie je reálne. Navyše právne predpisy upravujúce oblasť poľovníctva priamo predpisujú priamo užívateľmi revíru prikrmovať zver v čase núdze o potravu, a preto likvidácia zariadení určených na prikrmovanie zvery v poľnohospodárskom revíri by bola v rozpore s týmito predpismi. Osobitná komisia považuje povolenie výnimky z podmienok ochrany medveďa hnedého v zmysle § 40 ods. 3 b/ a c/ zákona o ochrane prírody v súvislosti s § 35 zákona o ochrane prírody za postup, ktorý bol plne v súlade so zákonom o ochrane prírody. Žalovaný ďalej konštatuje, že správa CHKO Poľana ako organizácia ŠOP SR navyše v prípadoch, keď odporúča na základe preverenia konkrétnej situácie povolenie výnimiek z podmienok ochrany medveďa hnedého navrhuje v blízkosti ohrozených obcí riešiť odstrel medveďa len posúdkou so zameraním sa na lokality, kde najčastejšie dochádza ku škodám a lov na vlnadisku povoľuje len na lokalitách vzdialených od obcí. Správa CHKO Poľana uvádza, že vlnadiská na medveďa sa nemajú zriaďovať v blízkosti obcí a osídlenia, vo svojich stanoviskách pre všetky poľovné revíre pôsobnosti. Ďalej konštatuje, že osobitná komisia považuje za neopodstatnenú citáciu žalobcu zo stanoviska Správy TANAP 1062/2015 zo dňa 21.07.2015 vydaného v skutkovo obdobnej veci, podľa ktorého „všetky hľadiská, na ktoré sa koncentrujú medvede bez ohľadu na vegetačné obdobie predstavujú významný medzičlánok smerujúci k postupnej syntropizácii hlavne mladších a dospievajúcich medveďov. Táto skutočnosť následne niekoľkonásobne zvyšuje riziko nebezpečného stretu s človekom.“ Ďalej žalovaný konštatoval, že podané žiadosti užívateľov poľovných revírov ministerstvo každoročne posudzuje z podkladov pripravených ŠOP SR, na základe zisťovania vývoja populácie medveďa hnedého na celom území Slovenska, vyhodnocovania škôd spôsobených týmto živočíchom na hospodárskych zvieratách, ale aj možného ohrozenia obyvateľov, pričom v každom jednom prípade sa posudzujú konkrétne podmienky súvisiace s výskytom medveďov v danej lokalite a oprávnenosť povolenia požadovanej výnimky. Podľa žalovaného nie je relevantný pre posúdenie v uvedenej veci, záver týkajúci sa inej lokality, nakoľko podmienky na oboch lokalitách, výskyt škôd spôsobených medveďmi a ohrozenie obyvateľov medveďmi nie sú totožné.

59. Z rozhodnutia žalovaného v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím vyplýva, že hlavným dôvodom povolenia výnimky odstrelu medveďa boli škody spôsobené medveďom na poľnohospodárskych kultúrach a ovocných stromoch a stret človeka s medveďom v posudzovanej oblasti a tým podľa správnych orgánov vysoké riziko ohrozenia zdravia a bezpečnosti ľudí a vzniku závažných škôd.

60. Kasačný súd sa stotožnil s názorom sťažovateľa, že „problematické jedince medveďa“ (ďalej len „problematický jedinec medveďa“), tento termín používajú aj správne orgány, ktoré ohrozujú zdravie a život ľudí a spôsobujú závažné škody na úrode a ovocných stromoch, resp. hrozí, že ich budú spôsobovať a ohrozovať zdravie a bezpečnosť ľudí nebol identifikovaný tak, aby bolo jednoznačne preukázané, že výnimka, povolenie na odstrel, sa udeľuje na odstrel konkrétneho alebo konkrétnych problematických jedincov. Tieto závery nevyplývajú ani z obsahu preskúmaného rozhodnutia žalovaného a prvostupňového správneho rozhodnutia ani z podkladov rozhodnutí.

61. Zdôvodnenie rozhodnutia žalovaného ako aj prvostupňového správneho rozhodnutia je všeobecné, podľa názoru kasačného súdu aplikovateľné skoro na každý prípad udelenia výnimky, z dôvodu vzniku škôd spôsobených medveďom v predchádzajúcom období (rokoch) a ohrozovaní bezpečnosti a zdravia ľudí pri vizuálnom strete človeka s medveďom. Správne orgány pri rozhodovaní o udelení výnimky nevychádzali zo skutočnosti, že odstrel sa týka jedinca v konkrétnom chránenom území, ktorý ohrozuje bezpečnosť a zdravie ľudí a spôsobuje závažné škody na úrode ako aj ovocných stromoch a je reálny predpoklad, že v tom bude pokračovať, čo je podľa názoru kasačného súdu jediným reálnym východiskom pre aplikáciu § 40 ods. 3 písm. b/, c/ zákona č. 543/2002 Z.z., a to bez ohľadu na rozsah premnoženia medveďov a nutnosť ich regulácie. Kasačný súd zdôrazňuje, že poľovný revír žiadateľa Poľovníckeho združenia Chochuľa - Hrochoť (ďalej len „poľovníckeho združenia“, ďalej len „PZ“) tak ako vyplýva z obsahu jeho žiadosti, sa nachádza v katastrálnom území Hrochoť - Poníky - Dúbravica a jeho celková výmera je 2 009,30 hektára. Pred odstrelom sa v revíry nachádzali 4 samci, čo logicky v podstate malo priniesť záver, že odstrelom sa populácia samcov v poľovnom revíry mala znížiť na počet 3, teda spolu zo 14 na 13 kusov. Kasačnému súdu však nie je zrejmé či tento počet jedincov medveďa, ktoré uvádza poľovnícke združenie na svojom území možno hodnotiť ako stav premnoženia, ktorý je potrebný riešiť reguláciou, odstrelom medveďov, i keď kasačný súd zdôrazňuje vo vzťahu k aplikácii § 40 ods. 3 písm. b/, c/ zákona č. 543/2002 Z. z. je táto skutková okolnosť irelevantná, a to aj z dôvodu, že nie je zrejmé v akom rozsahu sa udeľujú výnimky na odstrel medveďov pre iné poľovné združenia vykonávajúce právo poľovníctva v iných, napr. susediacich poľovných revíroch, a to predovšetkým z dôvodu migrácie medveďov, ktorých migračné územie presahuje nielen niekoľko poľovných revírov, ale aj štátov.

62. Z administratívneho spisu ako aj z rozhodnutia žalovaného nebolo preukázané, že v čase žiadosti ako aj v čase rozhodovania správnych orgánov konkrétny „problematický jedinec medveďa“ sa správal tak, že by ohrozoval bezpečnosť a zdravie ľudí, hrozilo, že spôsobí závažné škody na úrode a ovocných stromoch a že jedinou uspokojivou alternatívou riešenia tejto situácie bola nutnosť povoliť jeho odstrel. Rozsah poľovného revíru žiadateľa je viac ako 2 000 hektárov, pričom čas tohto revíru sa nachádza (asi tretina) v chránenom území CHKO Poľana. Z obsahu administratívneho spisu a rozhodnutia žalovaného nie je zrejmé či v ostatnej časti chráneného územia Poľana sa nachádzajú poľovné revíre iných subjektov. Migrácia medveďov presahuje aj niekoľko štátov, bežne Slovenska, Poľska, niekedy Slovenskej republiky, Poľska, Ukrajiny a dokonca aj Maďarska, čo znamená, že oblasť, v ktorej jedinec medveďa migruje je 40 000 - 50 000 hektárov. Z rozhodnutia žalovaného nemal kasačný súd preukázané, že výnimka odstrelu jedinca sa týkal konkrétneho problematického jedinca, ale aj jedinca migrujúceho v chránenom území Poľana, do ktorej je zaradená aj časť 1/3 poľovného revíru žiadateľa.

63. Neušlo pozornosti kasačného súdu nielen, že odstrel medveďa bol reálne vykonaný 12.12.2016, a že došlo k odstrelu štvorročného medveďa - samca, čo je jedinec v produktívnom veku, ktorý mohol byť geofondom. Medvede - mláďatá, sú u svojej matky do veku 2 až 3 rokov, dožívajú sa v priemere 20 až 25 rokov a v zajatí aj 40 rokov. Žalovaný nevyvrátil v argumentoch preskúmaného rozhodnutia hypotézu, že počet medveďov 14, z toho 4 samcov v lokalite chráneného územia Poľana poľovného revíru žiadateľa v rozsahu 2 009 hektárov v roku 2016 možno hodnotiť ako podmienky pre ich reguláciu, ktoré tak ako konštatoval kasačný súd neumožňujú aplikovať dôvod pre udelenie výnimky upravený v § 40 ods. 3 písm. b/, c/ zákona č. 543/2002 Z.z. a že došlo k odstrelu problematického jedinca. Účelom zákona o ochrane prírody č. 543/2002 je chrániť prírodu a chrániť aj jednotlivé živočíšne druhy. Preto v § 35 zákonodarca upravil status chráneného živočicha a v § 40 striktné

vymedzil prísne podmienky výnimky z podmienok ochrany chránených živočíchov. Už z gramatického výrazu „výnimka“ treba vo vzťahu k povoleniu odstrelu chráneného živočicha medveďa hnedého - živej bytosti, nie veci, vychádzať ako udelenie niečoho výnimočného z pravidla, a to za prísnej aplikácie zákonných ustanovení, ktoré zákonodarca upravil. Udelenie výnimky na odstrel postupom podľa § 40 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. musí byť adresné, vychádzať z konkrétnych skutkových okolností, ktorými žiadateľ preukazuje podmienky pre udelenie výnimky. Riadne zistenie skutkového stavu a presné nezameniteľné vymedzenie skutkových okolností sú premisou pre aplikáciu uvedených zákonných ustanovení upravujúcich povolenie výnimky z podmienok ochrany chránených živočíchov. Len v takýmto postupom môžu správne orgány, v súlade so zákonom, posúdiť či sú splnené zákonné predpoklady výnimočnej skutočnej situácie na povolenie výnimky. Vydanie výnimky na odstrel medveďa je bezpochyby výnimočnou situáciou, a to nielen z dôvodu, že medveď je živá bytosť, nie vec, ale je predovšetkým zákonom chráneným živočíchom a bezpochyby predstavuje jednu zo zložiek nášho prírodného bohatstva. Kasačný súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že udelenie výnimky na odstrel medveďa („bez adresného označenia jedinca“ pozn. kasačného súdu) je podľa dôvodov rozhodnutia žalovaného, rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu riešením preventívneho charakteru (str. 4 prvý odsek, posledná veta prvostupňového správneho rozhodnutia) čo je v úplnom rozpore s účelom a zmyslom ust. § 40 zákona č. 543/2002 Z.z., keď odstrel medveďa len z dôvodu, že sa medvede množia a premnožujú a ocitajú sa pri ľudských obydliach a poľnohospodárskej pôde a môžu spôsobiť závažné škody na úrode a ovocných stromoch (ktoré spôsobujú nielen medvede, ale aj iná zver a škody spôsobujú aj živelné udalosti, záplavy, sucho a pod.) samo o sebe nemôže naplňať ust. § 40 ods. 3 písm. b/, c/ zákona č. 543/2002 Z.z. navyše keď zákonodarca pri udelení výnimky vyžaduje preukázanie závažných škôd, čo predpokladá konkrétne skutkové okolnosti, kedy jedince/jedinec/živočích spôsobuje závažné škody a reálne hrozí, že bude v spôsobovaní závažných škôd pokračovať a v preukazovaní situácii, keď kontakt človeka s jedincom skutočne vytvára reálnu situáciu, ktorá ohrozuje život a zdravie obyvateľov, resp. je reálny predpoklad tohto ohrozenia. Akékoľvek pozorovanie medveďa obyvateľstvom mimo lesa nie je možné bez ďalšieho (existencie konkrétnych skutkových okolností) považovať za situáciu, ktorá vyžaduje ochranu zdravia, bezpečnosti a udelenie výnimky podľa § 40 ods. 3 b/, c/ zákona č. 543/2002 Z.z.

64. Orgány verejnej moci (štátne orgány, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej správy a súkromné osoby) majú dbať o to, aby prirodzené teritórium pôsobenia medveďov sa každoročne nezmenšovalo. Je všeobecnej znalou skutočnosťou, že každoročne pribúdajú na území Slovenskej republiky „holiny“ v našich lesných porastoch, rozširuje sa priemyselná a iná výstavba v miestach, kde by udeľovanie povolenia na ich výstavbu v minulosti bolo nemysliteľné, zber lesných plodov sa stáva podnikaním a neslúži bežnej osobnej spotrebe, nezabezpečuje sa prirodzené kosenie a iné. Všetky tieto negatívne skutočnosti ako aj iné skutočnosti každoročne pokračujú, ba sa zintenzívňujú, v dôsledku čoho existujúce teritórium pre život medveďov a inej zveri, ktoré tu boli storočia ak nie tisícročia, sa zmenšuje, nehovoriac o zásahoch obyvateľstva výstavbou a prevádzkovaním budov priamo v lesných porastoch, často aj v chránených územiach, obťažovanie zveri hlukom, výstavbou, prevádzkou budov, dopravných prostriedkov, rozmachom turizmu a často aj bezohľadným ľudským správaním. Všetky tieto skutočnosti aj iné sú faktorom, ktoré narúšajú prirodzený život nielen tohto chráneného živočicha v jeho prirodzenom prostredí, v dôsledku čoho tento chránený živočích každoročne prichádza o rozsah svojho prirodzeného teritória a v tejto súvislosti aj rozsah jeho potravinových zdrojov, ktoré mu boli v minulosti k dispozícii. Preto je potrebné, aby sa „kompetentní“ podieľali na odstraňovaní príčin výskytu medveďa v blízkosti ľudských obydli a poľnohospodárskej pôde a svojím prístupom riešili príčiny tohto stavu. Odstrel medveďa je len posledným spôsobom riešenia situácie, keď zlyhávajú všetky ostatné vhodné a dostupné opatrenia, označovanie medveďov, umiestnenie do iných lokalít, monitorovanie ich pohybu a eliminovanie ich pohybu v problematických oblastiach pre človeka, chránené odpadky a ich umiestňovanie, neprikrmovanie v blízkosti ľudských obydli a poľnohospodárskej pôdy, ochrana poľnohospodárskej pôdy a úrody elektrickými ohradníkmi a inými opatreniami, plašenie zveri ako aj výchova k zodpovednosti človeka, správanie sa k chránenému živočíchovi a prírode. Všetky tieto opatrenia, aj iné, by mali eliminovať riziko stretu človeka s medveďom a vznik závažných škôd na poľnohospodárskej pôde, úrodách a ovocných stromoch. Migračné územie medveďa je rozsiahle teritórium v rozsahu 40 000 - 50 000 hektárov, presahuje územia dvoch, ale aj viacerých štátov bežne,

Slovenska - Poľska, Slovenska - Poľska - Ukrajiny, dokonca Slovenska - Poľska - Ukrajiny - Maďarska. Kontakt človeka s medveďom mimo jeho prirodzeného teritória bol aj v minulosti, aj na území Slovenskej republiky. Vyspelé ekonomiky, napr. Kanada, považujú denný kontakt človeka s medveďom pri svojich obydliach za úplný bežný bez toho, aby túto situáciu pravidelne riešili odstrelom jedincov. Aj v tomto smere je možné získať skúsenosti a aplikovať zaužívané a osvedčené postupy. Kasačný súd zdôrazňuje, že v týchto vyspelých ekonomikách, najmä v Kanade ľudia žijú v symbióze s medveďmi, správajú sa zodpovedne, keď obmedzujú na najvyššiu možnú mieru situácie, ktoré by medvede lákali k ľudským obydliam a poľnohospodárskym plodinám, resp. provokovali a tým na najvyššiu možnú mieru eliminujú príčiny situácií stretu medveďa s človekom a vzniku závažných škôd. V tomto smere stále nie je dostatočná osвета a najmä výchova človeka k zodpovednosti aj k chránenému živočíchovi, medveďovi. Často k tomu prispieva aj nekompetentný prístup príslušných orgánov verejnej moci, ich nedostatočná razancia vo vzťahu k ochrane chráneného živočicha.

65. Vyspelé ekonomiky Kanada, vo väčšej miere ako v Slovenskej republike, monitorujú medvede. Pokiaľ je zistená činnosť problematického jedinca medveďa alebo jedincov, chytia ich do pascí, medveďa prehľadnu či nemá zdravotný problém, či nie je zranený, či nie je podvyživený, prestárly, teda zisťujú aj v tomto smere dôvody, ktoré môžu byť východiskom pre problematické správanie sa jedinca. Pokiaľ príslušné orgány zistia, že medveď je v poriadku, premiestnia ho na iné odľahlé miesto. Pri premiestňovaní postupujú tak, že ho plašia búchaním do kletky, v ktorej je premiestňovaný, aby mal rešpekt, aby sa bál opätovne sa k miestu, kde sa približujú, priblížiť a vrátiť, keď ho vypustia strieľajú doňho gumené projektily, aby opätovne ho odradili sa vrátiť, púšťajú na ne vycvičené psy, teda robia všetky možné a efektívne opatrenia, aby medveď stratil plachosť a aby sa bál vrátiť na to miesto, kde jeho pobyt bol vyhodnotený ako problematický. Samotný odchyt medveďa a jeho premiestnenie do divočiny, do vzdialených častí, resp. aj iného štátu, keďže migrácia medveďa v našich podmienkach presahuje niekedy rozsah 2, 3 aj 4 susediacich štátov, jeho intenzívne plašenie, eliminujú budúci stret medveďa s človekom v blízkosti obydli. Je pravdou, že teritórium Kanady nie je možné porovnať s teritóriom Slovenskej republiky, ale postup, ktorý realizujú kompetentné osoby v tejto vyspelej ekonomike, vo vzťahu k medveďom, je aplikovateľný v mnohých prípadoch aj pre postup našich kompetentných orgánov, za prísneho dodržiavania právnej úpravy upravujúcej aj zakázané postupy (čl. 12, 15 Smernice Rady 92/43/EHS zo dňa 21.05.1992, príloha VI. Smernice, § 35, § 36 zákona č. 543/2002 Z.z.). Kasačný súd konštatuje, že k verejnosti doposiaľ neprešli, resp. dostatočne neprešli informácie, ktoré by preukazovali, že kompetentné osoby aj takýmto spôsobom postupovali, snažili sa eliminovať prítomnosť problematického jedinca alebo jedincov v blízkosti obydli človeka pred samotným odstrelom. Takýto postup nebol preukázaný ani v preskúmvanej veci.

66. Mladý jedinec medveďa žije u matky po dobu 2 - 3 rokov veku, následne odchádza od matky, ale ešte nejaký čas, rok aj viac, sa zdržuje v blízkosti teritória svojej matky, pokiaľ ho vlastná matka z tohto svojho teritória, ako už dospelého jedinca, nevyženie. Preto pravidelne v teritórii medvedice, keď teritórium sa nachádza aj v blízkosti ľudského obydli, resp. hraničí s ním, sa môže po nejakú dobu nachádzať z uvedeného dôvodu aj viacero jedincov medveďa. Takéto správanie medveďa je však prirodzené a existuje tu odjakživa.

67. Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 20.10.2005 - VEC C-6/04 Komisia proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska, bod 11 „V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že čl. 16 smernice o biotopoch definuje presným spôsobom podmienky, za ktorých sa členské štáty môžu odchýliť od článkov 12 až 15 a/ a b/ smernice o biotopoch, takže článok 16 sa má vykladať reštriktívne.“

Bod 12 „Okrem toho ako poznamenala generálna advokátka v bode 113 svojich návrhov, články 12, 13 a 16 smernice o biotopoch predstavujú koherentný súbor noriem smerujúci k zabezpečeniu ochrany populácií predmetných druhov, takže každá výnimka, ktorá by bola nezlučiteľná s touto smernicou, by porušovala tak zákazy uvedené v článku 12 alebo 13 tejto smernice, ako aj pravidlo, podľa ktorého výnimky môžu byť poskytnuté v súlade s článkom 16 tej istej smernice.“

68. Návrh generálnej advokátky - VEC C-6/04 bod 119 „Ani článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch

nemôže odôvodniť takéto výnimky. Výnimky, ktoré sú podľa neho prípustné, nemôžu byť opreté o legálnosť daného konania, ale len o konkrétne dôvody, napríklad naliehavé dôvody prevažujúceho verejného záujmu. Okrem toho využitie takejto výnimky predpokladá, že neexistuje iné vyhovujúce riešenie a že populácia predmetného druhu sa bude naďalej nachádzať v priaznivom stave ochrany.“

69. Podobne rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 10.01.2006 VEC C-98/03, návrh generálnej advokátky z 11.01.2007 VEC C-508/04, bod 58, 67.

70. Z rozhodnutí žalovaného a prvostupňového správneho orgánu, ako aj z podkladov týchto rozhodnutí, neboli preukázané závery vyjadrené v rozhodnutí žalovaného a prvostupňového správneho orgánu, že odstrel medveďa bol adresný, že bol zabezpečený úhyn problematického jedinca, že boli vykonané dostatočné preventívne opatrenia zo strany poškodených poľnohospodárov a vlastníkov, ktoré by zabráňovali vzniku závažných škôd (elektrické ohradníky, ktoré ako vyplýva z obsahu administratívneho spisu, neboli namontované v takom rozsahu ako bolo potrebné, keď ich účinnosť konštatujú aj kompetentné orgány), ďalej nebolo preukázané, že došlo k prikrmovaniu zveri len v čase núdze a na odľahlých miestach, ktoré v maximálnej miere eliminujú stret medveďa s človekom a jeho poľnohospodárskou činnosťou, že boli vyčerpané všetky prostriedky ekonomicky a technicky realizovateľné a postupy eliminujúce v najvyššej možnej miere stret medveďa s človekom v blízkosti ľudských obydľí a jeho poľnohospodárskej činnosti, a neexistuje uspokojivá alternatíva na riešenie situácie a že výnimka neohrozí zabezpečenie priaznivého stavu ochrany populácie dotknutého druhu (transpozícia čl. 16 Smernice Rady 92/43/EHS z 21.05.1992 v § 40 zákona č. 543/2002 Z.z.)

71. Z rozhodnutí žalovaného a prvostupňového správneho orgánu a ich podkladov nebolo preukázané naplnenie čl. 16 bod 1 Smernice Rady 92/43/EHS zo dňa 21.05.1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, ktoré upravuje možnosť povolenia výnimky iba za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie stavu ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu a v neposlednej miere správne orgány nepreukázali príčinnú súvislosť medzi škodami spôsobenými medveďom v roku 2015 a pôsobením konkrétneho odstreleného medveďa v roku 2016 a nepreukázali splnenie jednej zo zákonných podmienok pre povolenie výnimky, preukázanie závažnej škody. V tomto smere absentuje v rozhodnutí žalovaného a prvostupňového správneho orgánu akékoľvek odôvodnenie a existencia závažnej škody nevyplýva ani z podkladov rozhodnutí a obsahu celého administratívneho spisu.

72. Dôvodom pre vydanie výnimky na odstrel v preskúvanom rozhodnutí žalovaného, tak ako vyplýva z podkladov rozhodnutia žalovaného, bola žiadosť poľovného revíru ako aj vyjadrenie ŠOK SR a podklady týkajúce sa preukázania škôd na poľnohospodárskych plodinách a ovocných stromoch v roku 2015. Podľa správneho orgánu dôvody povolenia výnimky odstrelu medveďa nebudú mať vplyv na populáciu medveďa.

73. Kasačný súd zdôrazňuje, že rozhodnutie žalovaného a v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím nie je adresné. Vykonaným dokazovaním tak ako vyplýva z obsahu administratívneho spisu nemali správne orgány preukázané skutkové okolnosti, existenciu jedinca/jedincov, ktorí ohrozovali bezpečnosť a zdravie obyvateľov a je reálne, že v tomto budú pokračovať. Za takéto ohrozovanie nie je možné považovať akýkoľvek očný kontakt človeka s medveďom bez preukázania ďalších skutočností (v prejednávanej veci vo vzdialenosti 200 metrov, človek pozoroval približovanie sa medveďa k sadu iného vlastníka). Nie je možné považovať škody na poľnohospodárskej úrode v roku 2015 za bezprostrednú hrozbu škôd v súvislosti s vydaním povolenia na odstrel medveďa v roku 2016, keď z podkladov rozhodnutia žalovaného vyplýva, že vo veci poškodeného, Poľnohospodárske družstvo Hrochoť v rozhodnutí Okresného úradu Banská Bystrica, odbor starostlivosti o životné prostredie z 08.10.2015 o náhrade škody spôsobenej chráneným živočíchom sa konštatuje len čiastočné oplotenie poľnohospodárskej pôdy elektrickými ohradníkmi a sa konštatuje, že ohradníky minimalizujú vznik škôd, keď ohradníky neboli nainštalované ani v ovocnom sade poškodeného Blašku (rozhodnutie Okresného úradu Banská Bystrica z 12.10.2015), poškodeného Považana, rozhodnutie Okresného úradu Banská Bystrica zo 14.09.2015 o priznaní náhrady škody, ktoré konštatuje, že neboli namontované plašiče a

elektrická signalizácia. Bolo by možno zaujímavé porovnať každoročné škody spôsobené na úrode medveďmi a škody, ktoré vznikajú záplavami, suchom a inými živelnými udalosťami navyše, v preskúmvanej veci nebol preukázaný vznik závažnej škody. Žalovaný v rozhodnutí zdôvodnil dôvody na odstrel jedinca na návnadisku. Zabezpečenie tohto odchyту medveďa však, podľa kasačného súdu, nezaručil, že sa odchyt bude týkať medveďa, ktorý spôsobil škodu v roku 2015, keď nebolo ani preukázané, že hrozilo v roku 2016 spôsobenie závažnej škody medveďom. Opätovne aj v tomto smere chýba adresnosť udelenej výnimky a chýbajú konkrétne skutkové okolnosti, ktoré preukazujú splnenie zákonných podmienok pre udelenie výnimky. Paradoxom je, že odchyt na vnadisku sa realizoval na kukuricu, na ktorej v roku 2015 bola medveďom škoda spôsobená. Z rozhodnutia žalovaného nebolo preukázané podľa kasačného súdu, že boli splnené všetky zákonné podmienky na udelenie výnimky podľa § 40, navyše keď výnimka bola udelená na odstrel neidentifikovateľného medveďa, teda nie medveďa, ktorý spôsobil závažnú škodu, resp. že hrozí, že spôsobí závažnú škodu, konkrétne ohrozoval bezpečnosť a zdravie ľudí, resp. hrozí, že bude v tomto konaní pokračovať (ohrozovať) bezpečnosť a zdravie ľudí, keď nebol preukázaný súvis škodovej udalosti z roku 2015 z usmrtením konkrétneho jedinca na základe udelenej výnimky dňa 12.12.2016, a to aj vzhľadom na obrovské teritórium migrácie medveďov, keď usmrtený jedinec nemusel byť tým, ktorý spôsobil závažné škody (2015), keď naplnenie tejto zákonnej podmienky správny orgán v dôvodoch napadnutého rozhodnutia, podkladov administratívneho spisu preukázal, keď je všeobecne známou skutočnosťou, že je možné identifikovať jedinca medveďa stopami, pachovými zložkami, označiť ho, monitorovať ho obojkami, fotopascami, iným spôsobom zisťovať jeho migráciu a eliminovať, v dôsledku toho realizovať odchyt medveďa a jeho premiestnenie do inej lokality, ktorá je bezpečná pre ľudí a ich majetok.

74. V médiách sa čoraz častejšie objavujú články, ktoré informujú verejnosť o stretnutiach medveďa s človekom v blízkosti ľudských obydľí, resp. priamo v nich.

75. Nemožno však konštatovať, že by verejnosť bola dostatočne informovaná o príčinách týchto situácií a opatreniach, ktoré vzniku týchto situácií mohli a môžu zabrániť, ako aj o postupoch v tomto smere kompetentných.

76. Pokiaľ sa v našej Slovenskej republike bude každoročne zmenšovať prirodzené teritórium pre život medveďa, ktoré tu bolo odjakživa stáročia, a to stále intenzívnejším odlesňovaním, výstavbou, medveď bude vo svojom prirodzenom prostredí rušený hlukom, exhalátmi z výstavby, z prevádzky zariadení ako aj dôsledkami turizmu v chránených oblastiach, nekontrolovanému zberu lesných plodov, nielen pre osobnú spotrebu, neustálym zmenšovaním nerušeného prirodzeného teritória medveďa a tým aj zdrojov jeho potravy, bude sa čoraz viac stretávať človek s medveďom mimo jeho prirodzeného teritória. Kompetentní a každý človek žijúci v Slovenskej republike, mali by urobiť všetky efektívne opatrenia, ktoré by stret človeka s medveďom, mimo jeho prirodzeného teritória eliminovali na najvyššiu možnú mieru. Je potrebné predovšetkým riešiť príčiny a nielen dôsledky stretu, a to najhorším možným spôsobom, odstreľom živej bytosti. Krajnému riešeniu, odstreľu živej bytosti, medveďa hnedého, je možné pristúpiť výnimočne a iba v prípade, ak skutočne v konkrétnej posudzovanej skutkovej situácii neexistuje uspokojujúca alternatíva pre vyriešenie problému tak ako to Slovenskej republike ukladajú zákony a úijná úprava.

77. Úvaha správnych orgánov vyjadrená v dôvodoch rozhodnutí musí zodpovedať zisteným skutkovým okolnostiam a musí mať oporu vo vykonanom dokazovaní, musí byť logickým vyústením riadneho hodnotenia skutkových zistení, ktoré naplňujú aplikáciu zákonných ustanovení, podľa ktorých správny orgán rozhodol. V posudzovanej veci zistené skutkové okolnosti nie je možné považovať za skutočnosti preukazujúce naplnenie zákonných ustanovení pre udelenie výnimky podľa § 40 ods. 3 b/, c/ v spojení s § 35 ods. 1 b/, e/ zákona č. 543/2002 Z.z.

78. Z uvedených dôvodov kasačný súd postupom podľa § 462 ods. 2 SSP dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy ako aj jeho prvostupňové rozhodnutie je nesúladne so zákonom, preto zmenil rozsudok krajského súdu, ktorý rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (dôvod kasačnej sťažnosti § 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a zrušil rozhodnutie žalovaného

ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu, keď neboli splnené zákonné podmienky pre udelenie výnimky. Nakoľko výnimka bola realizovaná a nie je možné vec dať do pôvodného stavu, boli splnené zákonné podmienky len pre zrušenie správnych rozhodnutí.

79. Žalobca mal v kasačnom konaní úspech, súd pri aplikácii § 467 ods. 1 a 2 SSP priznal úspešnému žalobcovi právo na úplnú náhradu kasačného konania ako aj trov konania pred Krajským súdom v Bratislave.

80. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR jednomyseľne pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.